

vízválasztó az a két felvidék? Miért ered belőlük annyi folyó? Melyek tutajozhatók közülük? Hol van erdőgazdasági, hol mezőgazdasági táj? Miből élnek a hegyvidék lakói? Hol vannak érc- és szénbányavidékek? Milyen a falusi és városi település? Soroljuk el a fontosabb: vásár-, kapu-, medence- és völgyi városokat!

III. Összefoglalás. (Szemléltetés térképen, képeken, táblai rajzon.)

1942. február 2. hete.

Helyesírás és nyelvi magyarázatok.

V. OSZTALY.

A tanítás anyaga: A birtokos személyragok csoportosítása és gyakorlása.

Nevelési cél: A helyes nyelvkészség elsajátítása.

Szemléltetés: Példamondatokon, olvasmányban.

I. *Előkészítés.* a) Számonkérés. A birtokos jelzőről tanultak felújítása.

b) Célkitűzés.

II. *Tárgyalás.* a) Példamondatok tárgyalása.

Jó Rozgonyi *kardja, karja* csinál utat.

Hárman se bírnátok súlyos *buzogányát*.

Tüzesen süt le a nyári nap *sugára*.

Hadd jöjjön fel *öcséd*.

Itt hagynátok bús *anyátokat?*

Mondjátok, hogy *könnyeit ne öntse*.

Órállók *ruháit* földre szegzi vélek.

A birtokos személyrag észrevétele a mondatokban, szavakban. (Aláhúzás.)

b) Csoportosítás.

	Egy birtok :	Több birtok :
	Egy birtokos	Egy birtokos
1. személy	-m	-i, -m
2. "	-d	-i, -d
3. "	-ja, -je, -a, e	-ja-i, -je-i, a-i, e-i
	Több birtokos	Több birtokos
1. személy	-nk	-nk
2. "	-tok, -tek, -tök	-i-tok, -i-tek
3. "	-juk, -jük, -uk, -ük	-i, -k

Részletösszefoglalás. A birtokviszonyban a birtok többségét nem *-k* többesjellel, hanem az *-i* birtokos többesjellel fejezzük ki.

e) Begyakorlás példamondatokon.

Ott nem értik a ti nyelvetek!

Hulló könnyeimet a szomjas föld issza.

Jaj, de a forrásnak kiszáradt az ágya.

Hogy vagy édes szolgám?

Minden csepp könnyük egy dézsa víz lett volna.

Terelgeti nyáját, fújja furulyáját.

Ha megharsan Lehel kürtje, hallgassatok rája.

Anyjuk varrt két tarisznyát.

A kémény füstje felszáll a magasba.

Öccsének a kezét megfogta erősen.

III. Összefoglalás. Begyakorlás, a tanulók által az olvasókönyvből keresett szavakon. Házi feladat. (Ugyanilyen módon.)

1942. február 2. hete.

Történelem.

V. OSZTÁLY.

A tanítás anyaga: Műveltségi állapotok a középkorban. (Összefoglalás.)

I. *Előkészítés.* a) Számonkérés. II. Lajos uralkodása, a mohácsi csata felújítása és számonkérése.

b) Célkitűzés. Milyen volt a műveltség a most tanult középkorban?

II. *Tárgyalás.* a) *Az ököljog.* A római birodalom bukásával Európa képe teljesen megváltozott. A germán és szláv népek elhelyezkedésével új bírodalmak alakultak. Az ókori világ romjain új élet keletkezett.

Ez az átalakulás a népvándorlással indult meg, melyet a nyers erő jellemzett. A magyarok bejövetelével végetért a népvándorlás. De a nyers erő uralma nemcsak az országok harcias érintkezésében érvényesült, hanem a különböző néprétegek között is dúlt: az erősebb, hatalmasabb kíméletlenül elnyomta a gyengét és sokszor az ököljog érvényesült.

Ez ellen lépett fel az Egyház, amikor kötelezővé tette az u. n. istenbékét (treuga Dei). E szerint szerda estétől hétfő reggelig, vagyis az Üdvözítő szenvedése és feltámadása napjain tilos volt a harc. Az ököljog teljes megszűnését azonban csak az új hadászati átalakulás (tűzérség, állandó katonaság) hozta meg.

b) *A vallás.* A középkori világ másik jellemzője a mély valláscsáság volt. A nyugatrómai birodalom bukása után a keresztény vallás egész Európában elterjedt s államvallás lett.